

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana na zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Današnje državnozbornske volitve na Nemškem.

Danes se vrše na Nemškem volitve v državni zbor. Vse strasti, ki jih pozna političen boj so prikipale zadnje dni do vrhuna in danes se ima na voliščih mirno odločiti kdo bo dobil v prihodnjem državnem zboru večino. Ves in glavni boj se bide danes proti tako zvanemu modro-črnemu bloku, ki tvori v nemškem parlamentu jedro politične in gospodarske reakcije. Na tej stranki se zgledujejo naši klerikalci in njihovo delo, je vzor naših ultramontanecv. Leta 1870 je bil prvič objavljen katoliški program po Petru Reichenbergerju, takoj nato se je vršil v Essenu velik katoliški shod, ki je njegov program sprejel in ga še spopolnil, prihodnje leto 1871 pa je že bilo izvoljenih v državni zbor 63 poslancev na programu centroma. L. 1881 je imel centrum že 100 poslancev. Njihova moč pa je tako rasla, da je moral z njimi celo Bismark leta 1890 skleniti kompromis, ako se je hotel še naprej držati na krmilu. Tedaj pa je šele zadobil centrum pravo moč. Ustanovila se je za celo državo enotna klerikalna organizacija, ki jo je vzela vlada v zaščito. Delovanje centroma kot vladne stranke je bilo delovanje naših klerikalcev dobesedno podobno. Centrum se je dal za svojo vladno službo drago plačevati z zakoni, kojih namen in naloga je bilo uničiti vsak svoboden in svobodomiseln pokret na Nemškem. Ultramontanski terorizem in absolutizem vihtel je svoj neusmiljeni bič po nemških državljanih. Danes se ima izreči sodba nad tem režimom, sodba nad politiko kancelarja Bethmann-Holwega, ki jo podpira in favorizira vsesok birokratska uprava Viljema II. Proti centrumu in konservativizmu gre v boj levica — liberalci in socialni demokratje, ki bi radi dobili skupaj večino. Kakor kažejo razmere bo šlo to pot klerikalcem bolj trdo. Liberalci bodo morda v velikih mestih nekaj mandatov izgubili na korist socialistov, a zato bodo več mandatov odjedli konservativcem tam, kjer je bila dosedaj še njihova trdna domena. Gotovo pa je, da bo odločitev padla šele pri ožjih volitvah, ker je več kot gotovo, da bodo samo socialisti prišli z liberalci in konservativci najmanj v 100 okrajih v ožjo volitev. Izmed 65 milijonov prebivalcev je namreč 34 milijonov delavcev in uslužbencev. Delavske organizacije so pa posebno krepke in štejejo socialno demokratske čez 2 milijona članov, ki tvorijo jedro najboljše agitatorjeve.

Razen tega se vrše volitve v državni zbor na podlagi splošne, direktne in tajne volilne pravice, četudi so volilni okraji tako umetno sestavljeni kot pri nas. Volilno pravico ima vsak Nemec, ki dovrši 25. leto in ki ima še vse državljanske častne pravice. Centrum se volitev boji. Zaveda se, da imajo liberalci in socialisti že radi tega lažje stališče, ker so v ofenzivi, dočim morajo oni skrbeti za to, da vsaj ničesar ne izgube. Značilno za bojane centroma je tudi dejstvo, da je v 50. okrajih prepuštil kandidature konservativcem in da bo že prvič 300.000 njegovih volilcev oddalo glasove za konservativce samo za to, da preprečijo morebitne ožje volitve z liberalci ali socialisti.

Danes se bo torej bil na Nemškem hud boj. Gre pred vsem za gospodarske interese. Nemški državni zbor ima nekoliko drugačne naloge kot naš. Obravnava in sklepa o zunanjih politiki, o vojaštvu in mornarici, o državnih finančah, o pošti in brzojavni upravi. Velikanskega pomena so pa te volitve, pri katerih bo volilo 13 milio-

nov volilcev 397 poslancev, tudi s kulturnega stališča. Na Avstrijo današnji dogodki ne morejo ostati brez vpliva. V našem interesu je, da pridejo v nemški državni zbor elementi, ki bodo notranjo in zunanjo moč Nemčije kar najbolj oslabil. Čim slabejša Nemčija, tem manjša njena ekspanzivnost čez Avstrijo, Balkan in Malo Azijo. Želimo pa si s kulturnega stališča zmage naprednih in protiklerikalnih elementov. Ako se posreči levici na Nemškem podreti s konservativci koalirani centrum, se bomo te zmage gotovo od srca veselili. Potem je edina naša država še v Evropi, kjer bo treba čim prej temeljito obračunati in pomesti s klerikalizmom.

FRAN RADEŠČEK:

Nekoliko zgodovine socijalnega gibanja med Slovenci.

I. Prejel sem prvo številko »Dana« s posebnim zadoščenjem, da se tudi med Slovenci začne, dasi počasi, vendar vstrajno, širiti napredek dvajsetega stoletja in z njim vred geslo »s prosveto k svobodi«. Nepobito dejstvo je, da le časopis, ki resno in objektivno presoja vse dogodke današnje dobe in njene posledice, more resnično napredovati in prinašati luč prosvete med najširše sloje slovenskega naroda, uvažuje njegove moči, njegovo psiho in tudi njegove — slabosti.

Ko sem še prve hlače trgal na šolskih klopih novomeške ljudske šole, pripeljalo se je v Novo mesto nekoliko gospodov, (ako se ne motim bilo je v nedeljo) kjer so imeli v neki gostilni skromen shod, prostor pred gostilno pa je okupiralo nekoliko radovednežev, pomešanih z otroci, katerih vsakdo je hotel videti prišlece — antikriste. Vsaj tako se je govorilo vse povprek. O globokejšem pomenu tega prihoda v dolensko metropolo, pač ni imel nikdo izmed navzočih najmanjšega pojma, ker tisti, ki so imeli kolikor toliko vpogleda v svetovna naziranja, ostali so doma, pogumnejši pa so se udeležili shoda v gostilni.

Ni trajalo dolgo, ko prihite orožniki z mestnim stražnikom, prerinejo se skozi gručo ljudi samozvestno in prezirljivo ter vstopijo v gostilno. Po kratkem premoru, med katerim je naraščala množica pred gostilno bolj in bolj, se odpro vrata in iz gostilne so prihajali štirje »antikristi« za njimi pa z nasajenimi bajoneti trije orožniki in mestni stražnik. Tujce je spremljalo nekoliko novomeških rokodelskih pomočnikov v živalnem pogovoru. Množica je v prvem hipu začudenja stala, kot nema, le tu pa tam se je slišal grozeč glas, kateremu so se polagoma pridružili še drugi in bolj in bolj naraščali. Orožniki so se postavili med občinstvo in tujce in zadrževali naščuvano množico, ki se je polagoma sicer razšla, vendar pa je kakih 100 ljudi spremljalo z orožniki vred — prvoboritelje socialističnega gibanja na takrat stoprv odprti kolodvor.

To se mi je zdelo potrebno pripomniti v karakteristiko prvega socialističnega gibanja na Kranjskem in njegov vsprejem od strani slovenskega ljudstva, ki je po veliki večini verno svojemu bogu, narodu in — cesarju ter konservativno do kosti.

S tem dejstvom pa ni računal nikdo izmed propagatorjev socializma (pravzaprav social-demokratizma) in vsled tega prinaša slovensko ljudstvo le malo sadov na altar nem-

ško-nacionalne, ateistične in revolucionarne socialne demokracije.

Prvi temelj položilo je socialistično gibanje med Slovane na vzhodu okoli l. 1880., odkoder se je začelo razširati dalje na jug in na sever. Glavni širilec socialistnih idej ni bil industrijski proletarijat, ki tvori danes večino privrženecv socialne demokracije, ampak so pripomogli k današnji ekspanzivnosti edinole srednje-meščanski sloji. K propagandi nove ideje je veliko pripomogla tudi pariška komuna, ki je imela velik vpliv na vse slovanske narode. V nemških polkih služeči Slovenci in ti, ki so v tujini iskali kruha, prinašali so novo idejo med svoje rojake in jo neumorno širili dalje.

L. 1884. »razkrila« je c. kr. vlada v Ljubljani »nevarno anarhistično gibanje« v tedanji »Delavski zvezi« ter zaprla »tucat« črevljarskih in krojaških pomočnikov v preiskovalni zapor, iz katerega so jih po osmih mesecih postavili pred celovško poroto, kjer so bili vsi — oproščeni, razen Železnikarja, katerega so celo sumili, da se je osebno udeležil pariškega gibanja. L. 1892. so ga izpustili iz zapore.

S tem se je mislilo, da je socialistično gibanje med Slovenci udušeno že v korenu in marsikdo, med njimi tudi državni pravdnik, so zopet brezskrbno uživali mirno »spanje pravičnega«, ker med Slovenci je zavladala za novo idejo, vsaj na videz, popolna apatija, dasi je izhajal v tej dobi na Dunaju socialno-demokratski tednik »Delavec«, katerega je pa njegov izdajatelj zapustil svoji usodi in pobegnil — v Ameriko.

Nekoliko navdušenih mladeničev preneslo je svoj organ v Ljubljano, kjer pa niso mogli dobiti nobene tiskarne, tako, da so bili prisiljeni obrniti se v Trst, kjer je začel izhajati v laški tiskarni sedaj pokojni »Rudeči Prapor«.

Celo gibanje je imelo sicer že jako globoke svoje korenine, toda nobenega inteligentnejšega in agilnejšega vodnika, dokler ni nastal t. i. »brat« z osebo mladega, nadebnega častnika, ki je odložil vojaško uniformo, da jo zamenja z — ruděčo kravato, kakoršna je bila v tej dobi v navadi, kot simbol socialne-demokracije.

Pri volitvah l. 1879. za državni zbor je vzbujal nadarjeni pisatelj Etbin Kristan občo pozornost s svojimi javnimi nastopi, kjer se je skušal s svojim sošolcem mladim dr. Krekom.

(Dalje prihodnjič.)

SPLOŠNI PREGLED.

Štajerski deželni zbor. V par dnevih se snide štajerski deželni zbor k svojemu rednemu zasedanju, a še danes je njegova usoda popolnoma nejasna, slovenski klerikalci vodijo pogajanja z vlado in so isti, kakor se trdi v nemško-nacionalnih krogih stavili vladi kot mirovni pogoj poleg delitve dežel. Šolskega sveta v dve sekciji in ustanovitve deželnega kulturnega sveta s slovensko in nemško sekcijo, tudi druge zahteve, večina gospodarskega značaja so staveli Slovenci. Pa že radi prvih dveh zahtev, ki jih smatrajo Nemci kot prvi naskok na sedanjo enotnost dežele, odklanjajo te predloge na najodločnejši način. Ravno tako se pa v nemških krogih namiguje, da se pogajanja z vlado vrše še nadalje edino na zahtevo slovenskih klerikalcev na Kranjskem, ki hočejo poplačati Sušteršičevo imenovanje s koncem slovenske obstrukcije v štajerskem deželnem

zboru. Slovenski klerikalci iz Ljubljane mešetarijo z vlado in Korošcem. Ako štajerski klerikalci ugrade Ljubljani, tedaj je to najjasnejši dokaz, kako malo resno je politično delovanje klerikalcev v štajerskem deželnem zboru, kjer na komando iz Ljubljane vladi za strankarsko uslugo v zahvalo, opuste svoje dosedanje stališče in povzemo novo prejšnjemu naravnost nasprotno. Klerikalna obstrukcija v Gradcu je pač ravno taka, kakor klerikalna opozicija na Dunaju!

Ministrska kriza na Francoskem. Razburilni dogodki, ki so se zadnje dneve odigrali v francoski zbornici, so povzročili demisijo francoskega ministra zunanjih zadev de Selve. Pa ta kriza bi bila kmalu rešena, ker je prevzel zunanji portfelj mornariški minister Delcassé, mož, ki je bil že od Clemenceaus odločujoči faktor v francoski politiki. Delcassé je eno najbolj znanih imen, kar jih pozna evropska diplomacija, kot mornariški minister sicer ni posebno nastopal v javnosti, a držal je vedno nitke mednarodne politike v rokah. Delcassé je bil takoj po Selvesovi demisiji pripravljen prevzeti zunanji portfelj; kriza bi se vršila mirno, a Caillaux ni mogel dobiti za mornariški portfelj primerne naslednika, osebno, ko admiral Germinet, eden najuglednejših mornariških strokovnjakov ni hotel prevzeti tega portfelja. Vsled tega je ministrski svet sklenil podati demisijo celotnega kabineta. V oficijelnem komuniqueju se povdarja, da je ministrstvo podalo iz edino tega razloga svojo demisijo, ker ne more na svojo odgovornost voditi dolgotrajnih pogajanj glede imenovanja mornariškega ministra, ker kritični položaj zahteva, da ima ta portfelj v rokah mož na svojem mestu. Gotovo je da ostane v novem ministrstvu kot zunanji minister Delcassé, ki bo dal smer francoski zunanji politiki.

DNEVNI PREGLED.

Najboljši znaki dobrega dnevnika so, če se pridno oglašajo naročniki. »Dan« je pač lahko zadovoljen s takim začetkom. Posebno nas veseli, da je napredno učiteljstvo v tako obilnem številu pristopilo v krog stalnih naročnikov »Dneva«. Njih laskava priznanja so nam priča, da je Učit. tiskarna zadela pravo, ko je pričela v lastni režiji izdajati dnevnik. Naše somišljenike, osebno med učiteljstvom prosimo, da stopijo v krog poročevalcev »Dneva« in nam poročajo o vseh važnejših dogodkih svojega okraja. A prosimo: resnično in stvarno!

Volitve v trgovsko obrtno zbornico, ki se bližajo, so velikanskega pomena. Klerikalci se zavedajo, da so te volitve zanje tista meja, pri kateri se v deželi obrne njihov političen voz nazaj. Sedaj imajo namreč klerikalci v zvezi z Nemci v trgovsko-obrtni zbornici večino. Pri prihodnjih volitvah pa se bo pokazalo, ali še dobe večino, ali padejo zopet nazaj v neznatno manjšino. Klerikalci vedo, da ni vse eno zanje, kaj se stori; kajti če klerikalci padejo, pade njihov ugled in najboljši dokaz je potem doprinešen za to, da gredo rakovo pot. Je izven vsakega dvoma, da klerikalci propadejo. Napeli bodo sicer vse sile, kakor pravijo, gotovo je, da bo na nogah vsa duhovščina po deželi. Vendar pa so na nekaj pozabili. Na to namreč, da volijo v trgovsko-obrtno zbornico obrtniki, po ogromni večini inteligentni ljudje, ki z lahkoto presojajo kaj je prav in kaj ne. Treba bo le vstrajnega dela od obrtnika do obrtnika, od trgovca do trgovca in zmaga mora biti naša.

LISTEK.

Relikvija Napoleona III.

Tiho se je plazil Ribodin bližje. Svetilko-slepilko je postavil na mizo, in sicer tako, da njeni žarki niso mogli doseči obraza poljskega žida. Potem se je vrgel z divjim skokom, ki je lasten samo živali roparici, na postelj; z eno roko je zgrabil Sherlocka Holmesa za vrat, medtem ko je dvignil desnico z nožem kvišku.

»Samo zini, žid, pa boš takoj mrtev! — Hočem — moram vedeti, kdo si — ali si prikazen iz pekla ali —«

»Kdo sem?« je odvrnil Sherlock Holmes s pridruženim glasom, ker ga je krčmar z roko krepko stisnil za vrat. — »Kdo sem, Pierre Ribodin? To boste takoj zvedeli; — jaz sem detektiv Sherlock Holmes iz Londona, a vi ste moj jetnik!«

Odeja je padla nazaj, desna roka z revolverjem se je dvignila, in Pierre Ribodin je mahoma ves prestrašen zagledal na svoje čelo uprto temno cev, a prst detektiva se je dotikal petelina revolverja.

5. poglavje.

Izpoved.

Samo majhen pritisk tega prsta, in revolver bi se sprožil — krogla bi prodrla v krčmarjevo močgane.

Tedaj je izpustila leva roka Pierra Ribodina vrat v postelji ležečega detektiva; krčmar se je opotekel nazaj, in naenkrat se mu je začelo telo tako silno tresti, da mu je padel nož iz rok. Zabodel se je s svojo konico v tla, se gu-

gal trenotek semintja in stal potem mirno in nepremično pokonci.

Bliskoma je skočil Holmes s postelje in je stopil pred Pierra Ribodina, še vedno držeč napet revolver v roki.

»Pierre Ribodin, malo prej ste mi rekli, da bom mrtev, če le zinem; tudi jaz vam sedaj svetujem: ako ste pametni, ne delajte hrupa. Govoriti hočeva mirno o starem dogodku, ki se je bil vršil tukaj pred tridesetimi leti. Ljudje so ga že pozabili, malokdo se še spominja nanj. Mislim, da se bova sporazumela glede te stvari, ako boste pametni.«

Pierru Ribodinu je zastajala sapa. Naposled je vendar spravil iz ust nekaj besed:

»Vi, — vi ste v resnici detektiv, — a niste poljski žid?«

»Poglejte sem,« je odgovoril Sherlock Holmes, »saj nimam nikakega vzroka več, da bi bil zakrinkan, — to je priplepljena brada, a to je lasulja. — Sedaj me pogledite bolje, — ali sem tak, kakor kak poljski žid?«

»Izgubljen sem!« je zahropel Pierre Ribodin in se zgrudil na tla.

Sherlock Holmes je stekel k vratom in jih zaprl, potem pa se je vrnil h gostilničarju, čigar glava se je sklonila doli na mizo; ječal in stokal je kakor človek, ki umira.

Napravimo malo več luči,« je dejal Sherlock Holmes in je prižgal svečo, — »tako, sedaj se moreva bolje videti. Ali predvsem si oglejte tale revolver in bodite uverjeni, da bom brezobzorno streljal, kakor hitro bi poskušali pobegniti ali pa bi ne hoteli na moja vprašanja točno odgovarjati.

»Ako nimate veselja umreti še to noč, tedaj govorite resnico!«

Telo Pierra Ribodina je zdrknilo nakrat s stola na tla, zamolkel padec, in krčmar je le-

žal na kolenih pred detektivom.

Hkratu so se udre vroče solze po Ribodinovih licih, ihtel je tako glasno, da se je Sherlock Holmes bal, da bi ga bilo možno slišati po vsej hiši.

»Vidite, kako ste nespametni,« je zaklical Ribodin, »zakaj hočete na vsak način, da se zbudi Lujza in bode priča tega strašnega prizora?«

»Kar imava razpravljati midva, tega ni treba, da sliši kdo tretji... Niti vaš otrok ne sme tega zvedeti.

»Toda samo od vas je odvisno, ali ostane uspeh današnjega najinega govora med nama kot najina tajnost, ali pa izve o tem tudi sodišče.«

»Vi me torej ne nameravate spraviti v ječo?« je vknrl Ribodin.

»Ne boste me vlekli v zapor? — Gospod, ne naredite me nesrečnega — ko bi vedeli, koliko sem pretrpel v teh tridesetih letih!«

»Vstanite tedaj, Pierre Ribodin, in odgovarjajte jasno in brez pridržka na vsa vprašanja, ki vam jih bodem stavil!«

»Vprašajte, gospod, — vprašajte; tudi enega odgovora vam ne ostanem dolžan, prisegam vam pri Bogu vsemogočnemu in pri vseh svetnikih božjih, da hočem govoriti resnico.«

»Storite to, ne boste se kesali, Pierre Ribodin. — Naprej torej,« je nadaljeval Sherlock Holmes po kratkem premoru.

»V tej sobi je prenočeval pred tridesetimi leti poljski žid Edelstein?«

»Da, gospod, — prosil me je prenočišča, in jaz sem ga peljal v to sobo, kakor nocoj vas.

»Ali ste one noči čuli, ali ste spali, Pierre Ribodin?«

»Ležal sem buden v svoji postelji poleg

svoje žene — spanje mi ni hotelo zatisniti oči, ker se je porajalo v moji duši nekaj strašnega.«

»Slutim, kaj je bilo to. Vi ste takrat šele začeli svojo gostilno, pa niste živeli baš v najboljših razmerah?«

»Nasprotno, gospod, celo v jako slabih razmerah sem živel,« je vzdihnil s pridruženim glasom Pierre Ribodin.

»Da sem mogel kupiti to gostilno, sem moral napraviti dolg. Moji dolгови so bili vknjiženi na mojo hišo, in upniki so me prav takrat naganjali za plačila.

»Zaman sem se obrnil na vse strani za pomoč, nihče mi ni hotel več dati denarja, da poravnam najnujnejše dolgove; a vse bližje je prihajal rok, ko bi moral potolažiti svoje upnike, ako nisem hotel, da me vržejo z ženo vred kakor berača na cesto.«

»Kaj ste torej sklenili ono noč?« Poljski žid je bil bržčas toliko neoprezen ter vam je povedal, da nosi pri sebi mnogo denarja?«

»Da, gospod, tako je bilo. On sam je zbudil v meni to strašno misel.

»Pokazal mi je svoj pas, a jaz sem videl, da je poln zlata in bankovcev.

»Oh, sem dejal sam pri sebi, »deseti del tega denarja bi prav gotovo zadoščal, da pomirim svoje upnike in se jih odkrižam.«

»Toda do takrat nisem bil storil nikdar nič slabega, gospod, to vam lahko prisežem, nikakega zločina, moja roka ni dotlel nikdar segla po tujem blagu.«

»Verujte mi, gospod, da je prav težko skleniti kaj tako groznega.«

»Torej z eno besedo, vi ste se odločili one noči, da — oropate poljskega žida —«

(Dalje.)

Proč z malodušnostjo, proč z bojaznijo. Junaško v boj do zmage. Delo nasprotnikov nam ne sme vzeti poguma, pač pa ga nam mora dati v **podvojeni meri**. Sam »Slovenec« trdi, da so v celi Avstriji vse trgovsko-obrtno zbornice v liberalnih rokah. Sramota bi bilo za trgovski in obrtni stan, ko bi si od klerikalcev dali streti vrat in bi zlezal pod farovski podplat. **Živi naj svobodna trgovina, živi naj svobodna obrt! Proč s klerikalci!**

Liberalna nesramnost pravi včerajšnji »Slovenec« je, da so napredni časopisi vzeli na piko poslanca Povšeta. »Slovenec« pravi, da je vse laž, kar se piše o njem in o klerikalcih. Beseda laž je sicer lahko izgovorjena, če je za trdno podprta in opravičena, to je druga stvar. Klerikalcem je seveda neljubo, da smo povedali in razkrili kako grdo vodijo klerikalci Povšeta za nos. Vrgli so ga iz deželne odbora, sedaj je bilo že vse gotovo, da postane on deželni glavar, a zopet so mu to mesto preprečili. Kjer le morejo, udarijo klerikalci po Povšetu. Danes nočemo še porabiti vseh dokazilnih sredstev, da bi povedali kolikokrat se je že Povše in njegova najbližja okolica bridko pritoževala, da ga dr. Šušteršič sovraži in preganja. Eno dejstvo naj danes še navedemo tem jezuitskim svetohlincem, ki hočejo s frazami v »Slovenec« spraviti iz javnosti škandal, ki so ga baš sedaj uprizorili s Povšetom. Mar mislite, da nam ni znano kako robato je naglal dr. Krek poslanca Povšeta čes: **»To staro kravo bomo mi že še ekspedirali«**. Bridko je tožil; skoraj jokal poslanec Povše okrog svojih prijateljev, ker ga je dr. Krek tako kruto in nesramno žalil. »Slovenec« naj nam pove, če se upa to **zanimati**? Sedaj lahko javnost vidi kje je nesramnost in kdo ima prav. Povše je revež, s katerega se klerikalci norčujejo. Nam se le smili, da se po vsem tem, kar je moral prestati in preživeti, še sploh briga za klerikalno politiko. Dr. Krek je sedaj vesel, da je **»ekspediral staro kravo«**.

Predavanje v Zagorju ob Savi. Prihodnjo nedeljo, dne 14. t. m. dopoldne se vrši v sokolski telovadnici predavanje: »Zgodovinski razvoj deželne samouprave«. Zanimivo predavanje privabi brezdvomno kar največ poslušalcev.

Draginjska doklada. Celokupno ministrstvo je v smislu tozadevnega sklepa državnega zbora z naredbo z dne 29. decembra 1911 draginjsko doklado za vse državne uslužbence, ki se ima razdeliti v prvi polovici tega meseca določilo tako, da dobe državni uradniki — v številni učiteljsko osebje na državnih srednjih in nižjih učnih zavodih — v 8. činovnem razredu in I. stopinji aktivitetnih doklad 100 K, II. stopinji 90 K, III. stopinji 80 K in IV. stopinji 70 K; državni uradniki 9. in 10. činovnega razreda po štirih stopinjah aktivitetnih doklad 90 K oz. 80 K, oz. 70 K, oz. 60 K ter končno uradniki XI. činovnega razreda 80 K, oz. 70 K, oz. 60 K, oz. 50 K. — Avskultantje, praktikantje, suplenti in asistenti na državnih srednjih in nižjih zavodih pa po 50 K. Končno prejemajo državni poduradniki in sluge enkratno doklado po 40 K, oz. 35 K. Ta določila veljajo za vse v državnem zboru zastopane dežele izvemši mesto Dunaj — kjer je draginjska doklada višje odmerjena.

Plačilo gostoljubnosti. Piše se nam od meje: V »Slov. Braniku« čitam, da je imel nedavno tega poslanec Verstovšek shod v šoli Cirilmetodove družbe na Muti. Poznam te shode klerikalcev ob meji, par narodnih fraz in mogočnih groženj uradništvu, udiranje čez slovenske naprednjake, agitacija za klerikalno časopisje in slavošpev Šušteršiču in njegovim hlapcem. Tako se vrši delo med ljudstvom in za ljudstvo. Začudil sem se, ko sem slišal, da zboruje v šoli C. M. D. poslanec tiste stranke, ki besno napada in preganja našo družbo. Ali se morda bližamo sporazumljenju, da začnemo složno delo na polju narodne bramb? Jeli to sploh mogoče z ljudmi, ki so vse narodne in gospodarske interese slovenske Štajerske prodali Šušteršiču, ki mirno gledajo, kako nam vsak dan prinaša novih krivic, težkih udarcev. Morda je stvar okusa, da se pusti C. M. šolo za strankarski shod tistemu Verstovšku, ki je na čelu konsorcija, ki izdaja mariborsko »Stražo«, katera

je izlila že toliko laži na Družbo. Verstovšek je v izdstvu »Slov. Straže«, ki se je ustanovila kot bojna organizacija proti C. M. D. in je povsod nastopala sovražno proti isti. Njeno delo je bilo v tem, da je nas pri ljudstvu obrekovala, da je proti nam hujskala, denar pa, ki ga je izdajala ljudem, je porabila za agitacijo in klerikalno časopisje. Za letošnje božičnice slovenskim šolam in šolskim vrtcem je družba sv. C. in M. žrtvovala velike svote, in slovenski naprednjaki po mestih in trgih kakor tudi razni napredni denarni zavodi so prispevali nad svoje razmere neglede nato, da so to otroci onih, ki slepo služijo klerikalnim hujskačem. Kako pa plačujejo klerikalci to gostoljubnost in naše žrtve to občutimo mi, ki živimo v obmejnih krajih in si upamo samostojno misliti, nas bojkotirajo in z nemškutarji se bratijo. Plačila gostoljubnosti zamenjaj iščete pri teh ljudeh, hujše lagati in divjati zoper našo obrambno organizacijo, kakor delajo sedaj, pa se itak ne da. Kaj se hoče torej doseči s tako nedoslednim, malo ponosnim ravnanjem. Na eni strani se norčujejo iz družbe in njenega idealnega dela, istočasno ko prosičajo ravnostno družbo, naj zida nove šole. In s takimi ljudmi se družba še pogaja, ali je tega treba? Saj vidi vendar sama dovolj potrebo in svojemu cilju se lahko bliža samostojno in se naslanja samo na svoje ljudi, ki ji dajejo življenje.

Cirilmetodar od Drave. **Himen.** Na Ježici se je poročil včeraj župan in veletržec iz Rudnika g. Karel Lenče z gđ. Ivanka Kobi.

Štrajk uslužbencev zagrebške električne železnice. Pred par dnevi smo priobčili med brzojavnimi poročili iz Zagreba vest o štrajku uslužbencev zagrebške električne cestne železnice. K temu poročilu nam se dodatno poroča iz Zagreba, da štrajkajo uslužbenci samo zato, ker ravnateljstvo ni spoštovalo dogovorov z dne 12. decembra 1911 objavljenih prememb. Do kakih spopadov s policijo dosedaj še ni prišlo, ker delavstvo nastopa popolnoma mirno in skupno, ter se ne pusti izzivati, dasi bi gotovi krogi to hoteli, da bi stavkujoče pripravili ob simpatije občinstva. — Danes pa je dospelo brzojavno poročilo, da je društvo za vzdrževanje električne železnice privolilo vse zahteve, ter je štrajk s tem končan.

Mlada detomorilka. Že dolgo je krožila vest o devetnajstletni Mariji Dragoš iz Tribušt. 2, da ima pričakovati vselega dogodka. To je ondote prebivalce in sosede tem bolj iznenadilo, ker je bila Marija Dragoš, po domače »Mikova« znana kot sicer pridno in pobožno dekle, ki je prav rada zahajala v cerkev. Mati in hčerka ste skušali to vest sicer zanikati in ste pretili s tožbo, toda vse skupaj ni prav nič pomagalo, hudomušne ženske so to novico razglasile že po celi okolici. Ko vrhu tega nadebudne mladenke dalje časa ni bilo videti, pozneje pa se je zopet prikazala vsa bleda in prepadena, se je njeno obnašanje sumljivo zdelo celo orožnikom, ki so končno stvari prišli na sled. Marija Dragoš, pobožna devica, je priznala, da je porodila 20. dec. po noči fantka, položila ga potem nagega na mrzla tla, vsled česar je otrok umrl. Zjutraj je mrtvo dete pokopala v kotu domačega hleva. Dete so izkopali, mlado mater pa izročili sodišču, kjer jo zadene roka pravice.

Porotna zasedanja 1. 1912. pri c. kr. okrožnem sodišču v Novem Mestu so nastavljena na 19. febr., 28. maja, 26. avgusta in 25. novembra

Salonski orkester v Novem Mestu priredi v soboto, dne 20. jan. ob 8. zvečer pri prosti vstopnini koncert v znani gostilni pri »Tučku«. Meščani bodo gotovo znali ceniti trud in požrtvovalno delo članov tega orkestra ter posetili množtevno prireditev.

LJUBLJANA.

Čegav je čoln? Predsinočnjem je opazil neki gospod na Ljubljani prazen čoln, katerega je prinesla voda v bližini št. Jakobskega mostu h kraju. Čoln je privezan in si lahko pride lastnik ponj.

Lahkomislež. V Vodmatu ima neki mož to posebno navado, da kadarkoli se navžije

opojne pijače, potegne iz žepa samokres ter prične streljati. Pa ptičku so pristrigli peruti in ga vtaknili v kletko, kjer bo imel čas razmišljati, da samokres ni igrača.

Kovačeva Mica se je zglasila včeraj zjutraj pri mlekarici J. Severjevi na Dunajski cesti ter ji odnesla tri litre mleka s posodo vred. **Izgubil** je g. P. Matelič zlat prstan z rdečim kamnom. — Našla se je srebrna ura, katero se dobi v Gosposki ul. št. 17.

Umrli so v Ljubljani. Dne 10. prosinca: Margareta Florjancič, zasebnica, 80 let. Hrvatski trg 7. — Josip Novak, bivši delavec, 82 let, Japljeva ulica 2. — Fran Simenčič, čevljarški mojster, 59 let, Kladezna ulica 22. — V deželni bolnici: dne 9. prosinca: Marija Marentič, posestnikova žena, 40 let. — Ivan Križnik, zasebnik, 70 let. — Dne 10. prosinca: Ivan Kotnik, dninar, 54 let.

Tujci v Ljubljani. 10. prosinca: Dr. Eisl, sekcijski svetnik, Dunaj. — Serge Dinnerman, inženir, Dunaj. — J. Stuller, ravnatelj, L. Wodiczka, tovarn. ravnatelj, Gradec. — Vaso Vasiljevič, trgovec, Trst. — Dr. Fr. Fischer, odvetnik, Budimpešta. — E. Roussel, potnik, Pariz. — S. Bernot, trgovec, Split. — Jos. Aicher, inženir, Dunaj. — Rud. Küffel, inženir, Gradec. — Ant. Kamenarovič, c. kr. sodnik, Korčula. — Jos. Tolazzi, trgovec, Logatec. — Vrankovič, trgovec, Nokič, trgovec, Dnariš. — A. Pontelli, trgovec, Buzet. — Martin Ogorevc, jurist, Lož. — Jos. Vičič, zaseb., Trst. — Vit. Čadež, jurist, Lož.

Elektroradlograf Ideai. Danes v petek, specialni večer. 1. Za slavnostno bilko! (Komično). 2. Rio de Janeiro. (Naraven posnetek). 3. Oceanografija. (Znanstvena slika). 5. Vojaška kri (Lepa drama). Samo pri popoldanskih predstavah. 6. Obiskovalec. (Zanimiva drama. Samo pri večernih predstavah). — Jutri v soboto, senzijski spored. Vojni posnetki v Tripolisu. V smrtnem boju z leopardi. (Ameriška senzijska). Maks in Ivanka bi rada postala igralca. Velekom. učinkovitost). — V torek, privlačnost: Sreča je.

DRUŠTVA.

»Sokolski raj«, pod imenom v sladkem zavetju pod rosniki priredi **»Sokol I.«** v Mestnem domu z sodelovanjem celotnega društvenega Salonskega orkestra in gospoda Bukška člana slovenske opere v soboto dne 13. jan. 1912. Spored je sledeči: 1. a) Sokolska koračnica; b) Waldteufel Emil: »Amour et Primtemps«; c) Eilenberg Rich.: »Prvi utripiljaji srca« (izvaja orkester). 2. I. P.: »Čevljarski vajenec«, spevoigra v enem dejanju. 3. a) Offenbach: Intermezzo in barcarola iz »Hofmannove pripovedke«; b) Bizjak Villi: »Ljubljenci!« polka salon (izvaja orkester). 4. a) Sattner: Zaostali ptič; b) E. Audran: Pesem Maksima iz opere »Punčka« (poje g. Bukšek, član slovenske opere). 5. Žive slike VI. Vsesokolski zlet v Prago. 6. Vrhunška prosta vja II. francoski način, izvaja br. Stane Vidmar. 7. a) Ruska romanca: Quittare solo z orkestrom, izvaja član orkestra br. Drašek; b) Keler Belá: Ouverture k veseligr; c) Vidmar Stane: »Slovenski svet«, potpuri (izvaja orkester). 8. Četverošpev. 9. Jakl Ant.: »Pozdrav z Bleda«, koračnica. 10. Ples. — Vinarna, kavarna, jestvine so v društveni režiji. Vstopnina: za člane 60 v., sicer 1 K. Začetek točno ob 8. uri zvečer. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor **»Sokola I.«**

Za družbo sv. Cirila in Metoda sta prikloledovala g. Gärtner in De Ancona na Silvestrov večer v Mestnem domu ob veselici »Ljubljanskega Zvona« 6 K 30 v. Hvala!

Občni zbor telovadnega društva »Sokol« v Kamniku se vrši v soboto, dne 13. t. m. po običajnem sporedu.

»Slov. telovadno društvo »Sokol« v Železnikih priredi v nedeljo, dne 21. t. m. ob 7. uri zvečer veliki plesni venček v dvorani brata G. Thalerja, na katerega se vsi prijatelji društva uljudno vabijo!

Telovadno društvo »Sokol« v Postojni priredi svojo letošnjo maskarado dne 1. svečana v prostorih Narodnega hotela. Ker je ta prireditev ena najbolj priljubljenih predpustnih veselici, zato se že sedaj na to vpozarjajo vsa postojnska in okoliška narodna društva. Natančneje poročilo sledi.

napravilo zrakolestvo očitno naenkrat ogromen korak naprej. Glavna stvar, ki bi prišla v prvi vrsti v poštev, bi bila lahkost, enostavnost in cenenost celega letala.

Največja napaka dosedanjih zrakoletov na motor je bil baš ta motor sam. Njegova cena je znašala dobrih 80% od cene za celi stroj, njegova teža okrog 25% zrakoletove teže. Če odpade motor, mu pade cena na 20% dosedanje, teža za kakih 50% z ozirom na to, da odpade potem posoda za vodo, bencin itd. Stroški za olje, bencin, popravno motorja itd. sploh odpadejo. In kakšna bi bila potem zanesljivost zrakoleta, če bi odpadel motor, ki je najbolj pogosto vzrok, da se kaj pokvari med letanjem!

Kratkomo, zrakoleto bi postal nenadoma ljudsko prometno sredstvo, kot je dandanes kolo.

Tudi, če bi ne bilo mogoče drugače letati, kot če bi vlekel veter, bi bil izum takšnega zrakoleta pomemben. Človek bi enostavno počakal ugodnega vetra, kot so svoj čas jadernice morale čakati na ugoden veter. Hitrost prometa bi nadomestila s čakanjem izgubljeni čas. Bili bi to poleti ob priložnosti, in za navadne življenske potrebe bi skoro gotovo zadovoljili.

Če bi končno bili mogoči poleti le do gotove višine in bi se dalo vztrajati nad gotovo točko, bi pa imeli pomen vsaj za vojaštvo, kjer se že dolgo čuti potreba nadomestiti z nečim enostavnejšim pritrjene zrakoplove ali zmaje, s katerimi se dvigajo v višave vojni opazovalci dandanes.

Zato moramo z napeto pozornostjo pričakovati nadaljnja poročila iz domovine teh dveh »ptičnikov« v nadi, da bosta imela tokrat več sreče in bolje porabila svoje skušnje zase in za vse človeštvo, kot pred 1. 1906!

»Čas«.

Občni zbor pekoških pomočnikov se je vršil včeraj popoldne v gostilni pri »Kroni«. Udeležilo se ga je lepo število članov. Na dnevnem redu so bile volitve za načelnika je bil izvoljen g. Josip Poljanec, za njegovega namestnika g. Alojzij Blatnik. Za odbornike pa gg. Peter Picelj, Ivan Arbi, Anton Verbič, Simon Jurca, Josip Rant in Alojzij Jenskovič; za namestnike gg. Jos. Fajdiga, Mihael Jankovič in Ivan Prast. Za delegata k mojstrskim zborovanjem sta se izvolila gg. Alojzij Blatnik in Josip Poljan.

Podružnica Ljubljana I. avstrijskega društva državnih uslužbencev priredi v soboto, dne 20. januarja 1912 v veliki dvorani Narodnega doma »Plesni venček«, h kateremu se slavno občinstvo najljudneje vabi. Godbo oskrbuje slavna kapela c. in kr. pešpolka vitez pl. Milde iz Celovca. Začetek ob 8. uri zvečer.

»Podpornemu društvu za slov. visokošolce na Dunaju« so dalje darovali do 7. jan.: po 100 K: Klub naprednih slov. akad. v Celju; po 30 K: odvetnik Dr. Stanko in Vida Lapajne, Dunaj; po 20 K: min. svetnik dr. Janko Babnik, Dunaj; drž. posl. dr. Ant. Gregorič, Gorica; sod. svet. Ivan Nabernik, Ljubljana; notar Janko Rahne, Brdo in polk. v p. Ant. Sušič Celje; po 15 K: Ig. Supan, Brežice in dr. Josip Tičar, Kranjska gora; po 10 K: M. Aite, Trst; prof. dr. Ciril Azman, Novo mesto; žel. tajnik dr. A. Fatur, Trst; dr. J. Globevnik, N. mesto; dr. Horvat, Ptuj; dekan M. Jurkovič, Ljutomer; notar J. Kogelj, Postojna; prof. dr. Fr. Kos, Gorica; dr. V. Kukovec, Celje; dr. Val. Kušar, Ljubljana; dež. šolski nadzornik Fr. Matejčič, Trst; Jos. Pauer, Braslovce; lekarnar I. Piccoli, Ljubljana; Josipina Puppo, Kranj; sod. svet. Jos. Rotner, Maribor; dr. Janko Serbec, Celje; dež. tajnik Ivan Skarja, Ljubljana; dr. Gvidon Srebr, Brežice; min. podtajnik dr. Milan Škerlj, Dunaj; Anton Treon, Jesenice; dekan Jos. Zupan, Dolina; posojilnica Ljutomer in županstvo Boh. Bistrica; po 8 K: dvor. svet. Fr. Kolenc in Karol Pauer, Gradec; po 6 K: Ddmund Kavčič, Ljubljana in dr. Fr. Žizek, Dunaj; po 5 K: dr. Janko Barle, dr. Al. Brenčič, tov. Fr. Cerar, notar Jurij Detiček, prof. Ivan Dolenc, Andrej Jakl, sodnik Jos. Janša, poštar. Dora Klobovs, dr. Al. Kraigher, prof. Luka Lavtar, veleposest. Marija Pahernik, prof. dr. Fr. Perné, dr. Iso Reja, dr. Otakar Rybář, notar Ant. Slamberger in Jurij Senk-Makek; po 4 K: notar Hudovernik in vlad. svet. Senekovič; po 3 K: Teod. Hribar, dr. A. Kraut, okr. gl. v p. Štef. Lapajne, ravnatelj dr. Jos. Tomišek in Fr. Kocjan; po 2 K: Marija Bayr, Ivan Engelsberger, dr. Fr. Kogoj, Ivan Krulac in Karol Paninšek. — Skupaj 631 kron. — Darove sprejema blagajnik dr. Stanko Lapajne, dvorni in sodni odvetnik, Dunaj I. Bräunerstrasse 10.

PROSVETA.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE.

Včeraj bi se morala ponoviti Sophoklejeva tragedija »Antigona«. Ta predstava je bila v zadnjem trenutku odpovedana, zakaj, tega ni vedel nikdo. Ako je sodelujoče preplašila skoro kakor sporazumno napisana ocena, tedaj bi se moral ta strah pojaviti pač pred premijero, ne pa čez par dni, ko je bilo še dosti časa, da se zanemarjeno popravi. Pa naj si bode že karkoli, upam, da vidimo »Antigono« kar najprej na odru, ker bi bilo pač sramota za občinstvo in za igralce, da bi morala radi obojestranske malomarnosti taka dela izginiti raz repertoar. Mesto »Antigone« se je uprizorila po splošni kritiki najboljše Sudermannovo delo aktovka »Fric«. O delu samem, ki je bilo že uprizorjeno na slovenskem odru, ne bom govoril, hočem le par opomb glede uprizoritve. Naslovno ulogo je igral g. Nučič s popolnim uspehom, le parkrat je preveč pointiral svoj strah pred smrtjo, Fric se ne boji toliko smrti, kakor ena stanovske vseumogčnosti, ko par oficirjev sklepa o njegovi časti, on je sin svojega očeta, izrasel v oni prisilni vojaški vzgoji, onem nemoralnem pojmovanju časti, ki ubije v človeku vsak čut. Sicer je pa imel g. Nučič res lepe momente, zlasti v trenutku, ko se molče poslavlja od Eme. G. Nučič je na odru doma; njegova vsestranska rutina je naravnost občudovanja vredna. En večer je nastopil v dveh tako različnih ulogah, kakor je ravno Fric in Mario v Jettejevi hčeri, a abokrat je podal nekaj svojega, samostojnega. Dober je bil tudi g. Danilo v ulogi majorja. Podal ga je v karakteristični maski, elegantno in dostojno, zadel je tip pravega pruskega junkerja; ga. Bukškova je v ulogi matere storila svoje, dasi se nam je zdelo njena bolezen preveč usiljiva. Ga. Iličičeva je podala tip trpečega in slutečega dekleta s pravo karakteristiko in fino psihologijo svojega razpoloženja; s svojo malo ulogo je naredil tudi g. Šimaček vse! Z uprizoritvijo smo bili jako zadovoljni, za kar gre posebna hvala sodelujočim, ki so v tako kratkem času omogočili predstavo! Ako se hoče, pa vendar le gre! Poleg »Frica« se je ponavljala tudi Cavallottijeva »Jettejeva hči«, v kateri so se sodelujoči potrudili kar najbolj ter uprizorili Kadelburgova burka »V civilu«. Gledališče je bilo skrajno slabo obiskano.

Quidam.

»Antigona« na slovenskem odru. Dne 9. januarja se je uprizorila na slovenskem odru prvič »Antigona«. Jaz sem nastopil v njej ulogi Kreonta. Kritike so se izrekle o moji igri skrajno nepovoljno, in to čisto upravičeno (strinjati bi se ne mogel k večjemu s tonom, v katerem je pisala ta ali ona kritika). Prišel sem namreč na oder res nezadostno pripravljen, to pa radi tega, ker sem še le v nedeljo izvedel, da se ima »Antigona« igrati že v torek. Ali se je to zgodilo namenoma, ali ne, o tem tu na mestu ne bom govoril. — Kakor hitro sem izvedel, da se ima uprizoriti »Antigona« že torek, sem izrekel napram režiserju željo, da bi se predstava preložila. Ta mi je odgovoril, da je to nemogoče (?) in zato sem se žrtvoval, se za stvar zavzel in zaupal v srečo; a žal mi ta ni bila mila, in predstava je bila takšna, kakršna je pač bila.

Ker sem mnenja, da se naj »Antigona«

Brata Wrighte

obračata zopet nase pozornost celega sveta.

Tudi ta okolnost bi soglašala s poročili, ki pravijo, da leta O. Wrighte le nízko pri tleh. V celem je videti, kot da bi znal O. W. porabiti trenoten zračen vrtinec navpične smeri, da se letalo dvigne za kak meter. Nato se pa počasi drsaje spušča nizdol dokler ga zopet ne dvigne nov vrtinec. Če slede vrtinci hitro drug za drugim, ga seve dvignejo višje, kot pa se spusti za časa drsalnega leta nizdol, in stroj se dviga. V nasprotnem slučaju zopet pada.

Da je takšen polet mogoč, kažejo opazovalci ptičjega letanja, posebno izvrstnih pomorskih letalcev: albatrosov, fragatek, nekaterih vrst rac itd. To opazovanje nam olajšuje to, da lete ti ptiči tesno za ladjo, in to včasih po več dni, ko love odpadke, katere mečejo iz ladjine kuhinje v morje.

Mnogoštevilni opazovalci soglašajo v tem, da plujejo ti ptiči po zraku pogosto po cele ure, ne da bi zamahnili s krilom. Njih let je pri tem valovinski, tako da moremo sklepati, da porabljajo one zračne vrtince, ki se gotovo dna morskimi valovi pogosto in redno ponavljajo, za periodično dviganje v zraku.

Toda tudi drugi ptiči, kot čaple, vrane, ptice roparice itd. plujejo pogosto po dolgo časa po zraku, bodisi v jatah, bodisi posamezno, opisujoč bodisi kroge ali osmice. Tu je težko reči, ali se vrše te kretnje brez dela t. i. brez mahanja s krili, ker te igre delajo ptiči vedno v veliki višini nad zemljo ali vodno gladino.

Čeprav se ti ptiči pri letanju ne oddaljujejo mnogo od središča, nad katerim plujejo, je to vendarle letanje in to dosti hitro, ker se hitrost tu ne zdi tako velika, ker se vrši v zaključeni krivuljah.

Če pa ptiči, posebno ptice roparice, za-

gledavši plen stoje dobesedno v zraku na enem mestu, tako kot bi bili tam pribiti, pa vedno lahko vidimo mahanje s krili. Ponavadi je to kratko, hitro trepetanje s krili, pa vendar vedno vidno.

Ni pa znan let, kjer bi ptič stal na enem mestu ne da bi zamahnil s krili. Slučaj, ki ga torej opisujejo poročila o poskusih O. Wrighta, nima v gorenjih opazovanjih analogije in si ga torej ne moremo dobro pojasniti. Mahanju ptičjih kril namreč odgovarja obračanje vijaka pri zrakoletu na motor ali pa letu v naprej pri letalu brez motorja. Tako da torej ni pri zrakoletu nič kaj prav mogoče viseti v zraku na istem mestu, ne da bi pri tem ne padal ali še manj, da bi se dvigal. Če bi mogoče stroj padal navpično nizdol, bi deloval kot padalo (zadrževalo), kar sicer ni mogoče, ampak si to le težko mislimo; krilne plohe so namreč premajhne, da bi zadrževale padanje. Stroj bi se torej spuščal zelo hitro nizdol, vse-kakor hitrejši, kot bi ga pa mogel zopet zračni vrtinec dvigniti. Šele pri znatnem poletu naprej in pri primernem naklonu nosnih ploh k vodoravnici, stlačijo zrakoletne nosilke točko zraka in tako hitro, da se morejo od njega toliko odbijati, da se stroj vzdrži na stari višini ali celo dviga.

Le na ta način bi bilo mogoče ves ta v poročilih iz Amerike potrjeni pojav razlagati, če bi letalo letelo v drsalnem poletu najprej počasi naprej, potem zopet počasi nazaj, tako da bi se v celem vzdržalo na istem mestu. Ampak v tem slučaju bi moralo biti popolnoma simetrično, kar pa po fotografiji sodeč ni, ali pa letati v zaključeni krivulji, česar pa v poročilih ni. Za navpično spuščanje nizdol — kot padalo — bi moralo biti sploh na poseben način stabilizirano.

V celem so poročila o celem pojavu nepopolna. Če bi se izkazala kot zanesljiva, bi

sploh ne ponovi, predno ni prav temeljito naštudirana, sem za četrtek sodelovanje odrekel. Ni moja navada, odgovarjati gg. kritikom. Vendar sem v tem slučaju moral stvar pojasniti, da me ne bi sodili krivo.

Vzrok mojemu nevspehu v ulogi Kreonta ne leži torej v moji premali ambicioznosti ali nezmožnosti, temveč v prezgodnji vprizoritvi. Toliko v pojasnilo.

Milan Skrbinšek.

Sadovi klerikalne vzgoje.

(K pretepom v klerikalnem »društvenem domu na Viču).

Ni treba posebno dokazovati dejstva, da so takozvana klerikalna društva, pa naj bodo že izobraževalna, telovadna ali bogve kaka, velika nesreča za slovenski narod. Ne samo, da je vzgoja v takih društvi popolnoma zgrešena, ker dokler so trezni še kažejo malo olike, ali ko se napijo, pokažejo svojo klerikalno nabrazbo, ki se jim ulija v glavo od duhovnikov, pokažejo, da se jih v takih društvi samo fanatizira. Nešteto krat se je poročalo že o škandalih v takih društvi, ti dogodki pa uplivaajo na eni strani naravnost demoralizirajoče na narod, ker v take skandale so vpleteni navadno prvi činitelji tega klerikalnega vzgojevalnega dela duhovniki, na drugi strani pa taki škandali dvigajo napredno idejo, ker ljudstvo spozna, kakke plodove nosi ta klerikalna vzgoja slovenskega naroda!

Že včeraj smo omenili velike pretepe, ki so se vršili med viškimi čuki v navzočnosti štirih duhovnikov in to patrov frančiškanov.

Klerikalci so si namreč na Viču ustanovili nekako godbo, katero so na praznik treh kraljev poslali na viške ceste, kjer so razburjali z neubranimi glasovi prebivalstvo. Največje veselje so imeli seveda otroci, ki so se podili okoli te godbe, med vsemi pa je plapolala halja patra Ferdinanda, ki je vodil ves mirrozov, ljudje so se smejali, delali opazke, nekdo je patru Ferdinandu ponujal debelo gorjačo, da bi jo nosil pred godbo, kakor nosi Regimentstambour svojo palico. Zvečer so pa seveda hoteli proslaviti ta svoj prvi nastop v društvenem domu. Kar je klerikalnega na Viču se je zbralo ta večer. Čuki, igralci in igralke izobraževalnega društva, godci in štirje patri frančiškani so počastili s svojo navzočnostjo to slavlje. Tuljenje, ki je odmevalo v začetku iz doma, se je kmalu spremenilo v podivjano zmerjanje. Ljudje so postajali in poslušali psovke čuk, lump, baraba in enake, ki jih ne moremo napisati, so donele skozi noč. Kmalu so se pa spoprijeli, čukarske kape so letele po tleh, pretepavali so se, kakor cestni pobalini, med pretepači in zmerjalci pa so švigale štiri kute viških duhovnikov. Pater Teodor je dobil posebno piko na farovškega hlappa Mraka, ki se mu ni pustil komandirati. Zato je naščuval čuke na njega, vnela se je prava bitka, ker se Mrak ni pustil kar tako ustrahovati. Začeli so leteti kozarci semintja, šipe so pokale in zvenketale, ženske kričale, čuki pa kleli. Pater Teodor je pa zadovoljen gledal s svojimi duhovnimi sobratji te prizore! Res bila je veličastna slika klerikalne vzgoje.

No pa Mrak je kmalu omagal proti tolikim napadalcem, čuki so ga zgrabili, šipe na vratih so zažvenketale in Mrak je frčal skozi vrata na ulico... Pater Teodor pa je ploskal in popivalo se je naprej, klelo in zmerjalos!

Farovski hlapec Mrak pa je letel ves porazan in krvav naokoli ter kričal: Vse farje bom poklal!

Pater Teodor, pater Ferdinand in še ostala dva — vsa četvorica je pa popivala najprej s pijanimi čuki in godci!

Tako se je vršilo to slavlje na Viču in pokazalo vse sadove izobraževalnega dela frančiškanov na Viču.

Kakor čujemo, se za te dogodke zanima že tudi žandarmerija, torej bodo imeli ti dogodki še prav lepe posledice!

Naprednjakom pa morejo biti taki dogodki le v veliko zadoščenje, ker ni tako prepričevalne besede, ki bi mogla prebivalstvo prepričati o škodljivosti klerikalne izobrazbe, kakor prepričujejo taki dogodki, ki se niso zgodili samo na Viču, temveč se gode tudi drugod, kjer »vzgajajo« — fanatizirajo prebivalstvo klerikalci po svojih društvi.

Ljudstvo bo spoznalo samo te izobraževalce in obračunalo samo z njimi!

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

LETOŠNJI GLAVNI NABORI.

Dunaj, 11. januarja. Pred nekaj dnevi je dunajski dnevnik »Zeit« poročal iz zanesljivega vira, da se bodo letošnji glavni vojaški nabori vršili šele v jeseni, ne pa kakor navadno spomladi, to pa radi težkoč, ki jih stavi ogrska opozicija v ogrskem državnem zboru v razpravi o brambni reformi. Iz vladnih krogov se je ta vest takoj demantirala in proglasila kot netočna. Danes pa je izdalo ministrsko predsedstvo komunikacije, v katerem potrjuje to poročilo dnevnika »Zeit« ter dostavlja še sledeče zanimive okoliščine: V merodajnih krogih se je izrekla želja, da naj se letošnji glavni nabori vrše že po novem brambnem redu. Vojno ministrstvo je pripravljeno ti želji ugoditi. Ker pa na to sploh misliti ni, da bi mogla avstrijski in ogrski parlament od 1. marca končati debato o brambni predlogi, zato je že sklenjena stvar, da se letošnji glavni nabori prelože na poznejši čas; seveda se termin ne more natančno določiti. Vendar pa vlada upa, da bosta parlamenta rešila brambno predlogo saj do poletja, tako, da bi se mogli letošnji glavni nabori vršiti že v poznem poletju.

OBSTRUKCIJA V GALIŠKEM DEŽELNEM ZBORU.

Lvov, 11. januarja. Takoj v začetku današnje seje gališkega deželnega zbora so Rusini začeli s hrupno obstrukcijo, razbijali, kričali in igrali so na razne instrumente tako, da ni bilo razumeti niti ene besede. Vendar je poljska večina, ki se je zbrala okoli predsedstva delala, podali so se poslanci le takrat na svoje sedeže, kadar se je vršilo glasovanje. Tako je poljska večina rešila in sprejela ob velikanskem hrupu in protestu rusinskih poslancev nič manj nego 45 vladnih predlog. Ko je bila seja zaključena je naznanil maršal Badeni, da se prihodnja skliče pismenim potom. Po seji so se sešli razni odseki k posvetovanju, Rusinski poslanci pa so izjavili, da se ne udeležijo odsekovih sej ter so korporativno in demonstrativno zapustili deželno zbornico.

DRŽAVNOZBORSKE VOLITVE NA NEMSKEM.

Berlin, 11. jan. Za jutranje volitve v nemški državni zbor vlada v mestu veliko vznemirjenje. Policijski ravnatelj Jagow je izdal veliko število odredb. Prepovedal je tako, da redakcije ne smejo razbošati volilnih rezultatov, dalje je pripravljena za jutri vsa berlinska garnizija. Pripomniti je, da zdaj že sedem let sem ni v Berlinu asistiral vojaštvo pri nobenih volitvah in se smatrajo zato priprave Jagowa kot skrajno izzivalne.

MUZEJ LEVA N. TOLSTEGA.

Moskva, 11. jan. V spomin pisatelja Tolstega se odpre v Moskvi muzej, v katerem bodo shranjeni vsi rokopisi velikega pesnika in častni darovi. V muzeju bo nameščena tudi velika knjižnica, v kateri bodo zbrana vsa literaturata o delih in o življenju L. N. Tolstega.

NOVE ČETE ZA TRIPOLIS.

Rim, 11. jan. Na sklep vlade odpelje se te dni iz Neapolja novih 30.000 mož na tripolitan-sko bojišče. Tekom prihodnjega tedna odpošlje vlada zopet 20.000 mož.

GIBANJE V ALBANIJI.

Solun, 11. jan. Semkaj prihajajo vznemirljiva poročila o nevarnih gibanjih četašev v Albaniji in Macedoniji. Splošno se sodi, da se pripravljajo v Albaniji zopet prevrat, ki utegne imeti dalekosežnih posledic.

POGREB KNEZA ALEKSANDRA KARAGJORGJEVIČA.

Beograd, 11. jan. Z velikimi svečanostmi se je izvršil danes v Topolu pogreb starišev srbskega kralja Petra kneza Aleksandra in kneginje Perside Karagjorgjeve. Pogrebu je prisostvoval kralj z dvorom, vlado in mnogimi diplomatskimi zastopniki.

Dne 13. januarja zvečer vsi na „Sokolski raj“ Sokola I. v Mestni dom!

RAZNO.

Iz zgodovine brzojava. Šele osemdeset let le minulo, odkar se je začelo brzojavljanje praktično uporabljati. Toda v tem času se je razširil skoraj z neverjetno naglico. Brzojavna mreža je danes razprostrta po vsem svetu; z brzojavnimi žicami, ki spajajo danes postaje, bi se moglo oviti preme zemlje 138 krat, ali pa napraviti 16 brzojavnih zvez z mesecem; na svetu je dandanes 130.000 brzojavnih central, z 160.000 aparati, s katerimi se odpravlja na leto do 300 milijonov brzojavk. V Angliji pride na 100 oseb 134 brzojavk v Franciji 152, na Dan-skem 118, v Nemčiji 91, v Avstriji 79. Za teh 300.000 brzojavk dobe države povprečno 240 milijonov kron. Najdaljša brzojavka je bila ona iz rusko-japonske vojske, ko je poročevalec angleškega lista Times poročal o porazu ruskega brodovja pri Čušimi, brzojavka je imela nič manj nego 20.000 besed.

* Pustolovstva igralke. V preiskovalnih zaporih berlinskega sodišča je že del časa zaprta 24letna igralka Mia Ferrari, ki je obtožena, da je kriva velikih sleparih z menicami. Pred leti je imela Mia ljubavno razmerje z nekim nemškim grofom, ki je bil častnik v cesarski gardi. Pa grof igralci ni ostal dolgo časa zvest, dasi se je iz tega ljubavnega razmerja rodilo dete, poročil se je namreč z neko bogato Rusinjo, ki mu je prinesla lepo doto v znesku sedemdesetih milijonov rubljev. Da bi se iznebil svoje prejšnje ljubice, poklonil ji je šek za 300.000 mark, katere je neka berlinska banka brez ugovora splačala. Mia pa ta svota ni dolgo časa zalegla, sešla se je z nekim pustolovcem baronom Kobererjem iz Dunaja, s katerim sta v kratkem času pognala ves denar. Baron Koberer, ki ne nosi več po pravici tega imena, ker je bil že večkrat radi pustolovstva in goljufig zaprt, ter mu je bil tudi odvzet plemenitaški naslov, je pripravil Mio na misel, da je ponaredila menico v znesku 300.000 mark in podpisala nanjo ime svojega bivšega ljubimca; banka, kateri je to menico predložila, je seveda brez ugovora izplačala vso svoto. Mia in baron Koberer pa sta imela zopet nekaj srečnih in veselih dni. A sreča ni trajala dolgo. Menica je zapadla, banka jo je predložila grofu, ta je pa spoznal takoj, da je ponarejena ter je naznanil sodišču radi ponarejevanja svojo nekdanjo ljubico in njenega prijatelja barona. Oba so takoj zaprli, a o pregrešku noče nikdo ničesar vedeti. Koberer trdi, da ni vedel, da je podpis ponarejen. Mia pa trdi, da ji je grof res dal to svoto in sicer zadnji večer, ko sta se pred njegovo poroko poslovila, kar pa grof noče seveda vedeti. Obravnava proti obojici bo jako zanimiva in gotovo se iste boji najbolj prvi ljubimec, ker takrat bo gotovo njegova sedanja žena zvedela marsikaj, kar ne bo posebno ugodno uplivalo na njih zakonsko življenje!

* Evropejec in Mohamedanec. Nek mohamedanski uradnik v Afriki se je pogovarjal z nekim Evropejcem o veri. Primerjala sta krščanstvo z mohamedanstvom. Nazadnje reče Mohamedanec: „Veste, gospod, pri Jezusu in apostolih mi je vse všeč razven tega, da niso ostali pri veri, v kateri so se narodili.“

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pis-menim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglašitvah ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Gospodična išče stanovanje s hrano. Ponudbe pod »Februar« na »Prvo anončno pisarno.« 49—1

Pohištvo za ženine in neveste prodaja po jako ugodnih cenah Simon Praprotnik, Jenkova ulica št. 7., Ljubljana.

Lepa meblavana mesečna soba s posebnim vhomom se takoj odda na Kongresnem trgu št. 13., II. nad. 54—2

Redka prilika! Zelo dober preigran pianino se ceno proda na vogalu Sv. Petra ceste, vhod Radeckega ceste št. 2., I.nad. 55—1

Lokal

za špecerijsko trgovino se za februar ceno odda na Dolenjski cesti št. 50, nasproti Rakovnika.

Umetni in trgovski vrtnar J. WIDER, v Ljubljani.

Trgovina cvetlic:

Šelenburgova ulica št. 3.

Vrtnarija:

Cesta na Rožnik št. 25.

Točna postrežba in takojšnja izvršitev vsakovrstnega vezanja cvetlic. 50

Velenjski briketi

so največji, najtežji in tudi najcenejši briketi.

Trboveljski salonski in kosovni

premog.

Suha drva

vseh vrst in velikosti dostavljena na dom, priporoča po najnižjih cenah tvrdka

St. C. Tauzher, Ljubljana

Dunajska cesta št. 47.

Telefon št. 152.

51

Zaradi inventure prodaja Angleško skladišče oblek Ljubljana, Mestni trg št. 5

vso izgotovljeno obleko za gospode in dečke ter konfekcijo za dame in deklice pod globoko reducirano ceno.

O. Bernatovič.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Upravništvo „Dneva“ sprejme takoj več spretnih akviziterjev.

Plača, oziroma provizija po dogovoru. Ponudbe na „Prvo anončno pisarno“.

Celo noč odprto

Kavarna Leon

Stari trg št. 30

Celo noč odprto

O. Bračko

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 12

priporoča prave fine francoske

parfume, bogato zalogo rokavic

in vse v to stroko spadajoče predmete v najljubši kakovosti. Vnajna naročila točno in solidno.

Ivan Ravnihar

urar in trgovec z zlatnino in srebrnino

Ljubljana, Sv. Petra cesta 44

Za vsako pri meni kupljeno kakor

tudi popravljeno uro jamčim 1 leto

Lastna delavnica za popravila in vsakršna dela.

Kavarna „Central“

Sv. Petra nasip št. 37.

Danes in vsak dan

KONCERT

damskega in moškega zbora „Javor“ iz Zagreba.

Začetek ob 9. uri.

Vstop prost.

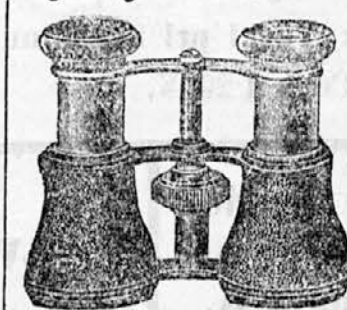
Za obilen obisk se priporoča

ŠT. MIHOLIČ.

FR. P. ZAJEC

optični zavod

Ljubljana Stari trg 9 Ljubljana

Dalnogleda, toplemere, in zrakomere vseh vrst.

Očala, ščipalniki natančno po zdravniškem receptu.

Cenike pošiljam na zahtevo zastoj in poštne prosto.

Jadranska banka filijalka v Ljubljani

Šelomburgova ulica št. 7 (nasproti glavni pošti)

Kupuje in prodaja:

vrednostne papirje, rente, obligacije, zavarovalna pisma, prioriteti, delnice, srečke itd. — Valute in devize. — Predajni na vrednostne papirje in blago izključno javnih skladišč.

Promese k vsem žrebanjem.
Centrala v Trstu.

Vloge na knjižice

od dneva vložitve 4% do dneva dviga.
Rentni davki plačuje banka iz svojega.
Na tekoči in širo račun po dogovoru.
Zvezo s zvezo z Ameriko.

Akreditivi.
Menjalnica.

Eskomptuje

menice, devize in fakture — Zavarovanje vrednostnih papirjev proti kurzi izgubi — Revizija izračunov inštit. brezplačno. — Stavni krediti. — Rembourse-krediti. — Boras naročila.

Inkaso.
Filijalka v Opatiji.

„DAN“ se prodaja po vseh
tobakarnah po 6 vin.

MINKA KOCJAN

Sv. Petra cesta št. 28.
nasproti „Zlate kaplje“

založnica trebušnih pasov v tuk. dež. bolnici, se priporoča cenjenim damam v izdelovanje vsakovrstnih najmodernejših steznikov, oprsnikov, životkov, ravnodržalcev, trebušnih pasov, po navodilih gg. zdravnikov. P 659

Posebna soba za pomerjanje.
Popravila se radovoljno sprejemajo.

Specialna trgovina
finih ročnih del

Toni Jager

V Ljubljani, Židovska ulica št. 5.

Predtiskarija
Tamburiranje
Montiranje
Plisiranje

JULIJA ŠTOR — Ljubljana —

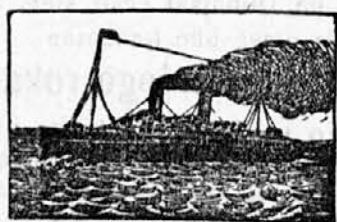
Prešernova ulica št. 5.

največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, čevljev za lawn-tenis in pristnih goisserskih gorskih čevljev.

Elegantna in jako skrbna izvršitev po vseh cenah.

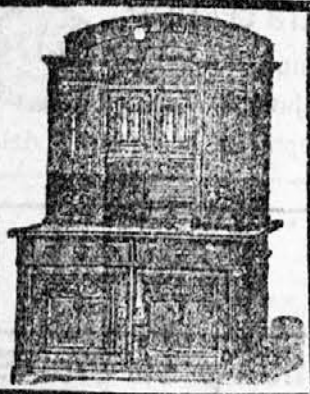
Samo 6 dni z brzoparniki francoske družbe!
Najkrajša vožnja čez **Havre v New York.**

Veljavne vozne liste (šifkarti) za vse razrede dobiš edino pri

ED. ŠMARDA
oblastveno potrjena potovalna pisarna
Ljubljana, Dunajska c. 18.

Vozne listke iz Amerike v staro domovino po najnižji ceni. Izdaja vozne listke po vseh železnicah za prirejanje zabavnih in romarskih vlakov. Vsa pojasnila istotam brezplačno.

Velika zaloga
pohištva in tapetniškega blaga

FR. KAPUS

Marije Terezije cesta 11. (Kolizej.)

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, podobne, zrcala, otročje vozičke ter kuhinjsko pohištvo.

Sprejema se tudi oprema hotelov.
Zmerne cene. Izdelki solidni.

Varčne gospodinje!

Dočim daste za vsa druga otročja redilna sredstva 1—3 krone, velja „Sladin“ ali dr. pl. Trnkoczy-ja „Sladni čaj“ 1 zavojček z 1/4 kg samo 50 vin. Na tisoče otrok ga zavziva z najboljšim uspehom

Glavne zaloge: v Ljubljani lekarna Trnkoczy, zraven rotovža; na Dunaju v lekarnah Trnkoczy: VIII, Josefstädterstraße 25; III, Radetzkyplatz 4; V, Schönbrunnerstraße 109; v Gradcu: Sackstraße 3.

Francosko žganje Velika steklenica z navodlom o rabi 1 K 20 h, 60 h, tucat 6 K; mala steklenica z navodlom o rabi

::: Francosko žganje z mentholom, ::: ki mu je pridejan menthol kot zdravilno, bolj utešujoče sredstvo. Posebno priporočljivo za drgnjenje udov po težki in naporni hoji. Ena steklenica 1 K 80 h.

Vino s kino in železom. Steklenica 1 K 20 h, 2 K, 3 K.

Zdravilni konjak, steklenica po 1, 2, 6 kron.

Lekarna Trnkoczy v Ljubljani.

Razpošiljanje po pošti. Prva največja eksport trdka. Preizkušeno lekarniško blago. Drogijske cene. Mastin za živinorejce. Telefon 190.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani ima v zalogi in priporoča sledeče:

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K.
Slapšak: Turki pri Sv. Tihnu, ilustrovan knjižga. Cena 1-20 K.

M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 1-50 K.

Štupar: O prvinah in spojinah, ilustrov. Cena 1-50 K.

Brunet: Telovadba. Cena 4 K.

M. Šišek: Besedke iz fizike in kemije. Cena 40 vin.

Marolt: Zgodovinske učne slike. Cena 2 K.

Vizitke

Kaj izide zopet

?

Kuverte s firmo

Kaj izide zopet

?

Trgovske račune

Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišjakovega zbrani spisi I, II. in III. zvezek. Cena à 1-50 K. — Rape: Mladini. Cena 1-50 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. zvezek. Cena 1-50 K.

Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 3 K. — Besedilo k Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.

Žirovnikove narodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.

Bretl: Kako si ohranimo zobe. Cena 20 vin.

Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.

Razni napisi na lepenkah za šole.

Novo! Popravljalna znamenja na tabelah.

Tabela o pravilnem mešanju umetnih gnojil.

Vse tiskovine za knjižnice.

Uradne tiskovine za županstva.

Vse najnovejše tiskovine za obrtno - nadaljevalne šole.

Stereotipija

Litografija

Muzikalije

Založba knjig

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš, Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik, Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.